ook van meening met Prof. Noordtzij. Volgens hem zou het verschil in opleiding geen gevaar opleveren voor de kerken, wanneer men zich maar gehouden had aan het te Groningen genomen besluit en voorts over en weer in acht had genomen wat de Apostel in Phil. 2 : 1—4 ons voorschrijft als den eisch der broederlijke liefde. Prof. Noordtzij heeft een ander waardeeringsoordeel over den bestaanden toestand dan wij. De stemmen, die reeds vroeger en ook nu weer in de *Basuin* zijn opgegaan om alle verband tusschen de kerken en de Vrije Universiteit te verbreken, ja als eisch aan de Vrije Universiteit te stellen, dat haar Theol. faculteit moet opgeheven worden, toonen genoegzaam wat er omgaat in sommiger hart. Ook het feit, dat de saamsmelting van verschillende zeer belangrijke kerken van ons vaderland nog altoos stuit op de gedeeldheid in de opleiding, spreekt luide genoeg. Het beste bewijs, dat wij met onze overtuiging niet alleen staan is, dat de Curatoren der Theol. School, mannen, die door de kerken gekozen zijn en die met de kerken in het nauwste verband staan, allen, zonder eene uitzondering, het compromis hebben onderteekend juist om den vrede en de rust der kerken te bevorderen.

Hoewel wij aan Prof. Noordtzij het onverkorte recht gunnen om zijn bezwaren in te brengen, een ander oordeel te hebben over den bestaanden toestand dan wij en alle pogingen in het werk te stellen om zijn gevoelen te doen zegevieren, — veroorloven wij ons echter om tegen eene telkens herhaalde uitdrukking te protesteeren. Hij doet het voorkomen, alsof hij alleen zou opkomen voor de „heilige rechten der kerk" en de onderteekenaars van het compromis deze rechten zouden prijs hebben gegeven. Zulk een voorstelling doet den broederen, die met het advies meegaan, onrecht aan. *Heilige* rechten zijn rechten, die niet door den loop der historie ontstaan zijn, maar rechten, die God zelf in Zijn Woord aan de kerk geschonken heeft. Er is niemand, die *deze* rechten zou willen aantasten of verkorten. Zelfs de vurigste voorstander van de souvereiniteit der wetenschap in eigen *kring*, erkent de *heilige* rechten der kerk ten volle. Indien God de Heere in Zijn Woord dan ook aan de kerk het uitsluitende recht had toegekend om hoogleeraren in de theologie te benoemen, te schorsen en te ontslaan, zou alle geschil tusschen de broederen uit zijn en ieder onzer zich ootmoedig buigen voor de uitspraak van Gods heilig Woord.

Daar wij hiermede de rij der verklaringen over het Utrechtsche compromis sluiten, zij ten slotte ons een nadere verklaring gegund van eene uitdrukking in de *Heraut*, die blijkbaar door misverstand aan onze pers aanstoot gaf.

Het compromis, dat de broederen aanbieden, zoo schreven we, kan alleen *aangenomen* of *verworpen* worden. Elke poging om het door amendeering hetzij voor de voorstanders der universitaire opleiding, hetzij voor de voorstanders der kerkelijke opleiding aannemelijker te maken, kan geen ander resultaat hebben, dan dat de Generale Synode voor *twee* adviezen geplaatst wordt, die lijnrecht tegenover elkander staan en dan vanzelf genoodzaakt wordt geen van beide adviezen aan te nemen, omdat een beslissing bij *meerderheid van stemmen* in strijd zou zijn met het in 1892 over en weer aangegane beding.

Men heeft hieruit afgeleid, dat de *Heraut* de *vrijheid* der kerken aan banden zou willen leggen en de kerken zou willen dwingen een beslissing te nemen, die tegen haar overtuiging inging.

Deze voorstelling is niet juist.

Vooreerst denkt de *Heraut* er niet aan, zich eenig zeggenschap hetzij over de kerken of over de kerkelijke pers aan te matigen. Wij leven in een vrij land, en even tuk als wij zelf zijn op onze vrijheid, gunnen wij aan anderen die vrijheid van harte. Wij hebben dan ook geen oogenblik er aan gedacht, de afwijkende adviezen van Ds. Klaarhamer of van de hoogleeraren Lindeboom en Noordtzij als ongeoorloofd aan de kaak te stellen. Integendeel, wij hebben deze adviezen in hun geheel aan onze lezers meegedeeld, van alle critiek op den inhoud ons onthouden en den ernst der overtuiging geprezen, die deze mannen dreef.

En ten tweede is door ons geen oogenblik ontkend, dat de Generale Synode de volle vrijheid heeft, het aangeboden advies niet alleen aan te nemen of te verwerpen, maar op alle punten te wijzigen, wanneer dit *met gemeen overleg* en zonder krenking van wederzijdsche rechten geschieden kan.

Onze raad om het advies onveranderd aan te nemen of te verwerpen, kwam alleen uit de practische overweging voort, dat aan beide zijden naar onze overtuiging, de *uiterste* grens bereikt was. Deze overtuiging, die rust op de te Utrecht gevoerde onderhandelingen, is uiteraard geheel persoonlijk en laat zich aan niemand opdringen. Maar evenmin kan iemand het ons euvel duiden, dat wij deze overtuiging openlijk hebben uitgesproken en de kerken bijtijds gewaarschuwd hebben, dat elke gewichtige verandering in het compromis, hetzij in den zin zooals Ds. Klaarhamer dit wil, of zooals Prof. Noordtzij thans voorstelt, tot een schipbreuk van het geheele plan leiden zal.

Dat wij in deze overtuiging niet alleen staan, blijkt wel daaruit, dat de broederen, die te Utrecht het concept geteekend hebben, over en weer elkaar hebben beloofd, het concept onveranderd te zullen aanbevelen en verdedigen, en zich van elke poging te zullen onthouden om hetzij door de Vereeniging voor Hooger Onderwijs hetzij door de kerken wijzigingen te laten aanbrengen, waardoor nieuwe concessies van een der beide partijen geëischt zouden worden.

Verkeerd ingelicht.

Onlangs deelden we op grond van het officieele koloniale verslag der Regeering mede, dat de gemeente van Dr. Adriaanse te Poerworedjo, alles te zaam 6 leden telde.

Ds. Adriaanse merkt in een schrijven aan den kerkeraad van Utrecht op, dat dit cijfer onjuist is. Door hem was aan den controleur opgegeven, dat het getal zijner gemeenteleden 72 bedroeg. Er moet dus óf een drukfout in het verslag zijn ingeslopen, óf de controleur heeft eigenmachtig de cijfers veranderd. In elk geval zal het goed zijn, dat onderzoek gedaan wordt, hoe deze vork in den steel zit, opdat dergelijke vergissingen voortaan voorkomen worden.

In een pronken met hoog opgevoerde cijfers zit zeker voor de zending geen kracht. Maar in een officieele Regeeringsstatistiek behoort evenmin, omgekeerd, een indruk gegeven te worden, die voor onze zending alles behalve vleiend was.

Aan Ds. Adriaanse, die wegens zijn minder goeden gezondheidstoestand, verlof moest nemen en nu in Europa is weergekeerd, zij van harte toegebeden, dat de tijd van rust hem geheel herstellen en met nieuwe krachten toerusten moge.

Openbaring en Rede.

Dr. A. Kuyper, van Makkum, heeft op den provincialen Universiteitsdag te 's-Gravenhage, een referaat gehouden over Openbaring en Rede, dat thans bij J. H. Kok te Kampen het licht zag.

Voor deze uitgave was een dubbele reden.

Vooreerst, omdat de socialistische pers zich van een onjuist opgevatte uitdrukking had meester gemaakt, om den laster te verspreiden, alsof volgens Dr. Kuyper Jr. de atheïsten en materialisten krankzinnig waren.

Door letterlijke mededeeling van het toen gesprokene, blijkt, dat dit niet waar is. Dr. Kuyper heeft niets anders gezegd, dan wat in elke apologie voor het Christendom te vinden is, dat het geloof aan het bestaan Gods den mensch van nature aangeboren is, inhaerent is in de menschelijke natuur, en wie het bestaan Gods loochent, daarom psychisch abnormaal is. De uitdrukking zelve moge wellicht minder juist zijn, omdat een psychische abnormaliteit onderstelt, dat in de *ziel* zelve een defect is en daarmede de verantwoordelijkheid voor het ongeloof zou zijn opgeheven; maar uit het geheele redebeleid van den spreker, vooral waar hij zoo kras mogelijk handhaafde, dat de *formeele* rede, het logische denken bij alle menschen ongeschonden aanwezig is, was het duidelijk genoeg, dat door hem niet anders bedoeld werd, dan dat de loochening van het bestaan Gods een verkrachting is van de natuurlijke beseffen, die in de normale menschelijke ziel gevonden worden.

Maar een tweede, niet minder dringende reden was, dat dit referaat beide door vorm en inhoud voor een niet-wetenschappelijk publiek bij het eerste hooren moeilijk geheel te volgen was, en daarom van verschillende zijden de wensch geuit werd om het gehoorde nogmaals door aandachtige lezing te kunnen overpeinzen.

Deze wensch van het publiek is volkomen te begrijpen.

Dr. Kuyper heeft in deze rede een der machtigste vraagstukken behandeld, die heel den strijd onzer dagen op staatkundig, wetenschappelijk en religieus gebied beheerschen, n.l. de verhouding tusschen de natuurlijke rede van den mensch en de openbaring Gods. Aanleiding daartoe was het bekende artikel van Prof. v. d. Vlugt, die de tegenstelling tusschen Rede en Openbaring een valsche antithese had genoemd, en in elk geval aan de voorstanders der Openbaring het recht had ontzegd, met logische argumenten de ongenoegzaamheid der rede te bewijzen.

Het spreekt wel vanzelf, dat in een referaat voor een volksmeeting, dit onderwerp niet in al zijn breedte en diepte kon worden uitgewerkt. Maar de hoofdpunten, waarover de strijd loopt, zijn toch helder en duidelijk aangegeven. Dr. Kuyper Jr. heeft eerst aangetoond, hoe de tegenstelling tusschen Rede en Openbaring, zonder nadere definieering, metterdaad onjuist is, omdat men onder rede het logisch denkvermogen van den mensch kan verstaan (de formeele rede) en deze rede zeker niet met de Openbaring Gods in strijd is; maar juist dient om deze Openbaring op te nemen en te verstaan. Daarna wordt op *redelijke* gronden bewezen, hoe de rede, nu opgevat als materieele rede, d. w. z. als heel de inhoud van ons denken met al zijn beseffen, aspiraties enz., niet genoegzaam is ten gevolge van de zonde, om ons de ware kennisse der dingen te schenken, en daarom vanzelf om een correctief en een aanvulling roept; terwijl dan in de laatste plaats rekenschap wordt gegeven, waarom de Christen gelooft, dit correctief en deze aanvulling der natuurlijke rede in de bijzondere Openbaring Gods, die in de Heilige Schrift geschonken is, te bezitten.

Als proeve van het geheel, volge hier wat de schrijver zegt over het ongenoegzame der natuurlijke Godskennisse, die als algemeene openbaring deel uitmaakt van het lumen naturae, het natuurlijke licht:

> De mensch kan niet volstaan met de natuurlijke Godskennisse, met de algemeene Openbaring. Hij grijpt met onwederstandelijken aandrang naar iets hoogers, naar iets dat boven hem staat, naar de vervulling van eene zielsbehoefte die hij niet weet waar vandaan te verkrijgen. Altoos is het naar de teekening van Paulus in Hand. 17 : 27: „dat zij den Heere zouden zoeken, of zij Hem immers tasten en vinden mochten, Hoewel Hij niet verre is van een iegelijk van ons." En zonder vervulling van die behoefte — hetzij eene natuurlijke of onnatuurlijke, dit behandelen we nu nog niet — is de menschelijke geest niet in staat iets ook maar te verklaren of te beoordeelen.
>
> De voorbeelden zijn voor het grijpen. Daar zijn de kwesties van eigendom en bezit. De Socialist noemt alle eigendom diefstal. De Spartaan beweerde dat men mocht stelen, mits men het maar behendig deed, zoodat het niet werd opgemerkt. De agrarische Socialist wil gemeenschappelijk bezit van den bodem, de collectivistische Socialist gemeenschappelijk bezit van de productiemiddelen. Ik vraag u in trouwe hoe kunnen die kwesties ooit alleen uit 's menschen geest tot oplossing gebracht worden, zonder objectieven maatstaf van buiten? Daar is de kwestie van huwelijk en echtscheiding. Men wil het huwelijk afschaffen, de echtscheiding vergemakkelijken, de vrije liefde proclameeren, het Neo-Malthusianisme propagandeeren. Daartegenover wordt een strijd gestreden om het huwelijk heilig te houden, de echtscheiding te bemoeilijken; de vrije liefde als hoererij te verafschuwen en het goddelooze Neo Malthusianisme den kop in te drukken. En ook hier vraag ik weer, hoe zal men op de groote menigte van vragen een antwoord vinden, als slechts de natuurlijke Godskennisse en meer niets ons ten dienste staat? Tegenwoordig hoort men veel van de Crimineele Anthropologie. De misdadiger is onschuldig, het kwaad wordt door hem als door een krankzinnige bedreven, en verpleging is meer aan te bevelen dan straf. Maar hoe over het kwaad, hoe over de straf te oordeelen? Gewis, er zijn zooveel zinnen als hoofden. Maar elk hoofd grijpt naar iets hoogers dan de zinnen, naar iets wat boven de gegevens der natuurlijke Godskennisse uitgaat, hetzij naar eene Openbaring van Godswege — de kwestie van ware of valsche Openbaring nu daargelaten — of naar de theorie van een of ander philosophisch stelsel waarin hij gelooft.
>
> Maar genoeg, op meer kwesties wijzen we niet. Welke kwestie ge ook stelt, altoos zal blijken dat de algemeene Openbaring onvoldoende, zoo niet onzuiver is, en dat de menschelijke geest roept om eene bijzondere Openbaring. Wij herhalen het citaat: „Wie daarom alle bijzondere Openbaring verwerpt, en alleen een algemeene erkent, plaatst zichzelf niet alleen buiten het geloof der Christenheid, maar ook buiten het geloof der menschheid."

Wellicht had de schrijver beter gedaan, met in het tweede deel van zijn betoog scherper onderscheid te maken tusschen het aangeboren Godsbesef en de beseffen van zedelijkheid, recht, waarheid enz. die, al hangen zij in den wortel met het Godsbesef saam, toch niet onder de „natuurlijke Godskennis" kunnen worden begrepen. Al is het in een theoloog te begrijpen en te vergeven, dat hij in de eerste plaats aan de theologie, d. w. z. de kennisse Gods, denkt, het pleit tusschen rede en openbaring gaat niet alleen over de ongenoegzaamheid der natuurlijke Godskennis, maar ook, gelijk in het bovenstaande citaat is uiteengezet, over de ongenoegzaamheid der rede, om de grondbegrippen van het recht, de zedelijkheid enz. vast te stellen, wanneer de bovennatuurlijke openbaring hierbij niet als correctief dienst doet.

Deze opmerking doet echter niets te kort aan onze waardeering voor dit bezielde pleidooi voor het goed recht der Vrije Universiteit. Moge dit woord, dat thans in druk uitgaat, dienst doen om de sympathie te verhoogen voor de Hoogeschool, die rede en openbaring niet vijandig tegenover elkander stelt, maar in hoogere eenheid verzoent.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen en in hartelijken dank ontvangen door den ondergeteekende: Door den heer A. P. Veraluys te Horst (Limburg), gift van N. N. *f* 2.50; van Ds. Kasteel te Oppenhuizen *f* 3.—.

D. HULLEMAN,
Penningmeester.

Kootwijk.

Uit de Pers.

Het antwoord, dat wij aan Prof. Bavinck gaven, in zake het door hem gemaakte bezwaar, dat de Vrije Universiteit, door subsidie te aanvaarden van de Overheid, haar onafhankelijkheid zou kwijt raken, heeft dit struikelblok voor de saamsmelting der Theologische School met de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit, gelukkig uit den weg geruimd.

Onder den titel: *Geruststellend*, schrijft Prof. Bavinck:

> Op de bedenking, dat de Vrije Universiteit haar standpunt ten opzichte van de Overheid eerlang misschien door het aanvaarden van subsidie en door het verkrijgen van den effectus civilis belangrijk zou moeten wijzigen, heeft *de Heraut* een geruststellend antwoord gegeven, waarvan deerzijds met dankbaarheid wordt kennis genomen.
>
> *De Heraut* toont, niet alleen een open oog te hebben voor de gevaren, welke aan het ontvangen van staatssubsidie verbonden zijn; maar zij is ook van oordeel, dat Art. 3 van de Statuten der Vereeniging voor Hooger Onderwijs het aanvaarden van elke subsidie, welke de Vrije Universiteit afhankelijk zou maken van een buiten haar staand gezag, beslist en onvoorwaardelijk verbiedt.
>
> Dat Artikel houdt toch in:
>
> *De Vereeniging trekt hare inkomsten uit schenkingen, erfstellingen, contributiën van leden en begunstigers en andere middelen. Zij mag die echter niet aannemen, wanneer daaraan voorwaarden verbonden zijn, die haar of hare scholen van een buiten haar staand gezag in eenig opzicht afhankelijk zouden maken, of die om andere redenen, naar het oordeel des bestuurs, aan te groote bezwaren onderhevig zijn.*
>
> Nadat *de Heraut* dit Artikel aangehaald heeft, laat zij nog volgen:
>
> «Prof. Bavinck kan dus gerust zijn.
>
> Elke subsidie, die de Vrije Universiteit *afhankelijk zou maken van een buiten haar staand gezag*, kan door haar niet aanvaard worden.
>
> Voor een schotel linzenmoes verkoopt ze haar vrijheid niet.»
>
> Bij de overweging van dit antwoord vergeten wij niet, dat *de Heraut* geen officieel orgaan is van de Vrije Universiteit of van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, en dus hier alleen namens zichzelve spreekt. Ook hebben wij er rekening mede te houden, dat, vooral wanneer het op de beurs en op eer en aanzien in de wereld aankomt, de practijk het gewoonlijk wint van de theorie; de geest is soms nog wel gewillig, maar het vleesch is menigmaal zwak. En dan is geen artikel, hoe zuiver en beslist ook in staat, om den stroom van het leven te keeren.
>
> Maar ofschoon we dit alles geen oogenblik uit het oog wenschen te verliezen, verklaren wij toch gaarne, dat het ondubbelzinnige antwoord van *de Heraut* ons ten hoogste heeft verblijd. Wij laten ons door haar geruststellen. Indien de Vrije Universiteit straks, als ze onder zekere voorwaarden subsidie en effectus civilis van de Regeering verkrijgen kan, aan het in Art. 3 der Statuten omschreven standpunt getrouw blijft en handelt in den geest van *de Heraut*, dan is het ernstig bezwaar vervallen dat door *de Basuin* te berde werd gebracht.
>
> Dat zij dit bezwaar opwierp, had eene bijzondere reden, welke, indien ze voor openbare mededeeling vatbaar was, ook ongetwijfeld door *de Heraut* in hare geldigheid zou erkend worden. Voordat *de Basuin* over het Advies duidelijk en onomwonden zich uitspreken kon, was opheldering noodig.
>
> Want wij zijn opnieuw bezig, om te onderhandelen over de vereeniging van Theol. School en Theol. Faculteit. Wij stellen voor de zooveelste maal pogingen in het werk, om aan de gedeeldheid in de opleiding een einde te maken. En door vele broederen wordt thans aan de kerken de raad gegeven, om de Theol. School als zelfstandige inrichting op te heffen en de Theol. Faculteit van de Vrije Universiteit te erkennen als hare opleidingsschool.
>
> Om dit te kunnen en te mogen doen, moeten de kerken duidelijk weten, wat zij aan de Vereeniging voor Hooger Onderwijs en aan de Vrije Universiteit hebben. Zij moeten op goede gronden kunnen verwachten, dat na aanneming van het Concept-contract de twist over de opleiding voor goed, ten minste voor vele jaren, rusten, zal en niet terstond, ter oorzake van eene wijziging in de verhouding tusschen Vrije Universiteit en Overheid, opnieuw ontbranden zal.
>
> Wie het Advies onderteekent en steunt, doet dat en kan dat alleen doen in de onderstelling, dat het niet korten tijd, nadat het door de kerken is opgevolgd, weder gewijzigd moet worden, omdat het strijden zou met voorwaarden, welke eventueel door de Regeering aan het Bijzonder Hooger Onderwijs gesteld zullen worden voor het uitkeeren van subsidie en het erkenen van graden. En als het Concept-contract mocht worden aangenomen, is de Vereeniging voor Hooger Onderwijs en de Vrije Universiteit zedelijk gebonden, om alle voorrechten en voordeelen die de Staat misschien straks zal aanbieden, af te wijzen, indien ze in strijd mochten zijn met het Contract, dat tusschen haar en de kerken bestaat.
>
> Daarom hebben kerken en Vereeniging beide wel te overwegen, wat ze doen. Beide zijn tot een keerpunt gekomen, dat voor de toekomst van groote beteekenis kan zijn. De kerken binden zich niet alleen aan de Vereeniging, maar de Vereeniging bindt zich ook aan kerken. Zal die band haar niet hinderen, wanneer ze straks voor hare School, onder zekere voorwaarden belangrijke voordeelen van de Regeering ontvangen kan?
>
> Doch de beantwoording dezer vraag laten wij voorloopig aan de Vereeniging over. Wij nemen met dankbaarheid acte van de verklaring, dat elke subsidie, die de *Vrije Universiteit afhankelijk zou maken van een buiten haar staand gezag*, door haar niet kan aanvaard worden.
>
> In de verwachting, dat de voorwaarden, onder welke de Vrije Universiteit door de Regeering straks met andere Hoogescholen gelijk gesteld zal worden, geen inbreuk zullen of mogen maken op het Contract, dat thans misschien tusschen kerken en Vereeniging gesloten zal worden, doen wij onzerzijds onze handteekening onder het Advies gestand en raden wij de kerken aan, om overeenkomstig dit Advies aan de gedeelde opleiding een einde te maken.

De opmerking is volkomen juist, dat *De Heraut* geen officieel orgaan is van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, of recht heeft, namens de Vrije Universiteit te spreken.

Wij wezen daarom op het *Statuut* der Vereeniging en op de zedelijke verplichting, die uit het eenmaal met de Kerken aangegane contract voortvloeit.

Hoofdzaak is echter, dat ook Prof. Bavinck thans aan de Kerken het advies geeft, om het compromis der broederen aan te nemen.

Hierover verblijden wij ons van harte.

Officieele Berichten

„HET KERKBLAD."

Daar de Curatoren der Theologische School, Deputaten voor *Het Kerkblad*, van de redactie van dit blad ontheven zijnde, gelieve men voortaan, wat hiervoor bestemd is, te adresseeren:

„Aan de Redactie van HET KERKBLAD, te KAMPEN."

C. MULDER.

Kampen, 26 Maart 1902.

OPROEPING.

Deputaten voor de kas van Ger. kerken in Zuid-Holland tot ondersteuning van hulpbehoevende studenten roepen jongelieden op, die voor de studie tot den dienst des Woords financieele hulp van noode hebben, tot een vergelijkend onderzoek.

Vereischten zijn: *a* dat zij behooren tot een der Geref. kerken in de Prov. Z. Holland (of voor hun opleiding tijdelijk buiten deze Prov. wonen) ongehuwd zijn en bij voorkeur niet boven de 23 jaar;

b dat zij vóór 1 Mei a.s. bij den ondergeteekende inzenden een attestatie van hunnen Kerkeraad omtrent belijdenis en wandel, alsmede een verklaring van twee geneesheeren, dat zij een goede gezondheid genieten.

In aanmerking komen óók zij, die zich wenschen voor te bereiden voor den missionairen dienst des Woords.

Namens Deputaten voornoemd,
F. A. v. d. HEIJDEN Gz., *Scriba.*

Oudewater, Maart 1902.

MONTFOORT.

De kerkeraad der Geref. kerk te Montfoort verzoekt beleefdelijk den kerkeraden en belanghebbenden hem er kennis van te willen geven, wanneer in het Rijksopvoedingsgesticht voor meisjes alhier iemand van Geref. huize opgenomen wordt; aangezien het voorgekomen is, dat een dooplid eener Geref. kerk daar aanwezig was zonder dat hij hiervan tijdig kennis droeg.

Namens voornoemden Kerkeraad:
A. L. RUYS *Praeses.*
B. KRUITHOF *Scriba.*

Montfoort, 19 Maart 1902.

De Kerkeraad der Geref. Kerk te Wommels heeft besloten geen collectanten aanbeveling te geven, die niet minstens 3 weken te voren bericht hebben gedaan van hun komst. Zonder aanbeveling door of vanwege den Kerkeraad worden de collectanten niet door de gemeente ontvangen.

Namens den Kerkeraad voornoemd:
A. S. VISSER, *Scriba.*

Wommels, 25 Maart 1902.

L. S.

De Kerkeraad der Geref. Kerk te Marken brengt langs dezen weg zijn hartelijken dank aan alle zusterkerken, die in antwoord op zijn circulaire van Juni ll. door grooter of kleiner bijdragen in den financieelen nood dezer kerk voorziening hielpen aanbrengen.

De Heere heeft ons gebrek willen vervullen. Hij vergelde uit genade ook dit werk der liefde aan deze kerk betoond.

Namens den Kerkeraad voornoemd:
H. KLAARHAMER, V. D. M.
K. VISSER, *Scriba.*

Marken, Maart 1902.

Buitenland.

Duitschland. Uit den Pfalz.

In de Beiersche Pfalz dreigt er een conflict te komen tusschen de „positieven" of dezulken die aan de belijdenis der Evangelische kerk hechten, en het kerkbestuur, dat door de „Protestantenverein" gedreven wordt, om wederpartijdige dingen tegen hen te doen, die strijden voor de belijdenis hunner kerk. In de Pfalz zit sedert lange jaren het liberalisme in de kerk op den troon. In de synode van genoemde kerk zijn 47 liberale en 17 positieve leden. Tot hiertoe hebben de kerkelijke liberalen het rijk alleen gehad. De Protestantenverein zorgde er voor, dat jongelieden die beurzen hadden, niet aan de positieve Universiteit van Erlangen, en wel aan Universiteiten met moderne leeraars studeerden.

Het eenige wat den liberalen van de Pfalz in den weg zit, is de „vereeniging voor Inwendige Zending," welke hare agenten uitzendt om hier en daar, waar het liberalisme oppermachtig is, voor orthodoxe lieden in verlaten kring Bijbellezingen houden.

De algemeene Synode nam den 23sten Oct. een besluit, waarbij alle predikanten wanneer er een agent van de inwendige zending in hunne gemeente kwam preeken, verplicht zijn daarvan aan het kerkbestuur kennis te geven, en het kerkbestuur wordt gelast om met alle middelen, die het ten dienste staan, die predikanten disciplinair te behandelen welke de vereeniging voor inwendige zending leiden of het drijven der agenten bevorderen, in het bijzonder wanneer zij in tegenstelling met den uitgesproken wil der Presbyteriën, de agenten aan de gemeenten opdringen of wanneer zij weigeren dezen naar den wensch der Presbyteriën terug te roepen!

De heeren van den liberalen Protestantenverein houden het er voor, dat de vereeniging voor inwendige zending het gezag van het predikambt en de orde der kerk op de ernstigste manier in de waagschaal stelt.

Het is nog de vraag, of de resolutie van de Generale Synode door de overheid van de Pfalz zal worden goedgekeurd.

Mocht het besluit der Synode de „landesherrliche Genehmigung" verkrijgen, dan hebben de liberale predikanten de middelen in de hand, om hunne rechtzinnige ambtgenooten te vervolgen.

Noord-Amerika. Prof. Pearson uit de Methodistische kerk getreden. De Mormonen. Groote giften voor universitaire instellingen.

Sedert eenige weken is de Methodistische wereld van Noord-Amerika in rep en roer gebracht. De hoogleeraar Charles W. Pearson, leeraar in de Engelsche litteratuur aan de „Northwestern University" te Evanston in den staat Illinois, heeft namelijk openlijk verkondigd, dat hij niet aan de wonderen van het Oude en het Nieuwe Testament gelooven kon. Men kan wel denken, dat er op werd aangedrongen, dat de hoogleeraar zou bedanken voor het ambt dat hij tot dusver had bekleed. Doch zijn hoogeleerde was daarvoor slecht te vinden; hij sprak integendeel het voornemen uit om aan te blijven, terwijl hij zich op het recht van leervrijheid beriep. Een hevige strijd was van die houding het gevolg, en in de hitte der polemiek liet Pearson zich tot de volgende uitspraak verleiden: „De tegenwoordige beklagenswaardige toestand der kerken en het lage zedelijk peil van onze natie, die van de kerken leiding verwacht, is te wijten aan de pertinente weigering der kerk, om kennelijke feiten te erkennen." De heer Pearson ging nog verder, toen hij zeide, dat het dogma, waardoor men den Bijbel voor een door God geïnspireerd boek hield, de lievelingszonde van de kerk was. Het spreekt haast van zelf, dat de positie van den hoogleeraar na zulk een uitlating onmogelijk geworden was. De Heilige Geest getuigt in de harten der kinderen Gods, dat de Heilige Schrift waarlijk van God is, en als nu een hoogleeraar het een „zonde" noemt, om aan Gods Woord vast te houden, dan gevoelen de geloovigen, dat zulk eene uitlating grenst aan de lastering van den Heiligen Geest. Het einde van de zaak was, dat Pearson zich genoodzaakt zag, om zijn professoraat neer te leggen en zich tegelijkertijd van de Methodistische gemeenschap losmaakte. Van eene kerkelijke behandeling door de Methodistische kerk hebben wij niets vernomen.

De Mormonen veren zich zoowel in Amerika als daar buiten met veel energie. Hun ijver is een betere zaak waardig. Om meer opgang te maken of een grooten steen des aanstoots weg te nemen, beweerden de leiders in den laatsten tijd, dat de veelwijverij door hunne secte was prijs gegeven. Maar de vereeniging van predikanten van Christelijke kerken van Salt Lake City, de hoofdzetel der Mormonen, in den staat Utah, heeft de vrijheid genomen om in deze eene verklaring te publiceeren, waaruit blijkt, hetgeen reeds velen daarvoor wisten, dat de verzekering der Mormonen, als zou er bij hen geen veelwijverij bestaan, louter leugen en huichelarij is. Genoemde vereeniging van predikanten bewijst datgene wat zij zegt, door mededeeling van den werkelijken toestand, zoowel in Utah als in Idaho; staten waarin de Mormonen de overhand hebben. Daarbij deelt zij nog eene reeks van uitspraken van Mormoonsche leiders mede. Uit de woorden van genoemde voormannen is op te maken, dat deze overal de veelwijverij openlijk invoeren, waar zij er niet voor te vreezen hebben, dat de bondsregeering tegen haar zal optreden. Zij hebben een kolonisatieplan gemaakt, dat op alle plaatsen uitgevoerd worden zal, waar zij niet te vreezen hebben op de vingers gekeken te worden door „heidensche" buren, namelijk in de slechts zwak bezette territorien van Arizona en Nieuw Mexico. Maar het is er hun om te doen, in die streken ook uit een staatkundig oogpunt den boventoon te krijgen.

Geen land ter wereld, waar de millionairs of liever de multimillionairs zulk een liefhebberij hebben, om geld te geven aan openbare wetenschappelijke instellingen. In het jaar 1901 werd meer dan 107 millioen dollars, in het voorgaande jaar 47.5 millioen dollars aan hoogescholen en colleges gegeven. De grootste gift